

Előzetési feltételek
helyben házhoz hord-
va vagy vidékre postán
küldve;
Egész évre 6 frt — kr
Fél évre 3 frt — kr
Negyedévre 1 frt 50 kr

Hirdetések díja:
□ centiméterenként 3
kr. Kereskedők és gyá-
rosok külön árkedvez-
ményben részesülnek.
Bélyegdíj 30 kr.

Nyiltár sora 20 kr.

KÖZÉRDÉK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Szerkesztői iroda

és
kiadóhivatal:

Nagyenyedi Könyv-
nyomda és Papíraru-
gyár Részvénytársaság
Főter 38. szám alatt,
hova ugy a lap szelle-
mi részét illető köz-
lemények, mint az
előfizetések és
hirdetések bér-
mentesen küldendők.

Kéziratok nem adat-
nak vissza.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Magyar politika.

Mióta a Bánffy-kormány vezeti Magyarországot ügyeit, ellenzéki lapjaink nem tudtak kifogni a kormányt kicsinyítő nyilatkozatokból. „Gyöngeség” és „indolencia” a legenyhébb jellemzések, melyeket reá róttak szünetlenül. Mint a csatakiáltás, úgy hangzott végig a dikeziók és tüzes vezérezikkek áradata. Mint a lángoló pallos vész idején, úgy lobogott a harag lángja a szemekben, hogy megégesse azokat, kik „gyöngeségük tudatában” magukra merték vállalni, ily válságos időszakban, az állam kormányzását. S amíg ők beszéltek, Bánffy hallgatott. Hallgatott és megcsinálta azt, ami hangosabban és szebben beszél minden dikeziónál; megcsinálta a magyar politikát.

Voltak idők, mikor a magyar nemzet létérdekei körül uralkodó és nemzet nem voltak egy véleményen. Az ilyen idők mindenkor szomorú emléket hagytak maguk után. Megbénították, megosztották a nemzeti erőt. A hazafias bubánat legfájdalmasabb hangjai szólnak arról a hanyatlásról, nemzeti önérzetünk

és munkaerőnk azon pangásáról, mely gyászos leplet vont történelmünk egy-egy lapjára. A nemzet csak királyával tesz egy egészet. Nélküle erőfeszítés lehet, de siker nem lehet.

Voltak olyan idők, mikor kényes dilemma elé került akárhány jó magyar ember; mert nehéz volt összeegyeztetni a történelmi jogok és hagyományok iránt való kötelességet és kegyeletet az uralkodó iránt való kötelességgel és kegyelettel. Lehangoltság, sőt elkeseredés és apathia voltak ennek a szomorú helyzetnek a következményei.

És ma az uralkodó állott az éfere nemzeti törekvéseinknek. Nem tudjuk, mennyi része van ez örvendetes sikerben a magyar kormánynak; de talán annyit szabad sejdítenünk, hogy valószínűleg nem az ő akarata ellenére történt. Ennek a sikernek pedig és mindannak a szerencsés eredménynek, amit két év alatt kormányunk megvalósított, egy a nyitja: a nemzet és uralkodója közt a legfeltétlenebb bizalom ápolására irányuló őszinte törekvés. Az uralkodó szívéhez minél közelebb jutni: ez ma a valódi magyar politika. Ha eddig köte-

lesség volt a magyar állam belső megerősítése: akkor ma kétszeres kötelesség. Mert közvetlen tapasztalat bizonyítja, hogy államunk valódi fontosságát és tekintélyt csak akkor szerezhet, ha a monarchia nagyhatalmi sulya reá támaszkodhatik. És mert királyunk jóindulatát is annak az erőnek imponáló fellépése által tarthatjuk meg állandóan, mely a kalandos szenvedélyektől ment politikai komolyságban és botrányhajhásztól ment társadalmi tisztességben, szóval az állami és társadalmi jó rendben s állampolgárok zavartalan együttélésében nyilatkozik meg legrokonszenvesebben.

Vajha ezen év politikai eseményei ilyen irányba terelnék minden magyar politikai gondolkodását!

Sz: 14657—897. Alsófehér vármegye alispánjától Hirdetmény. Közhírré teszem, miszerint Alsófehér vármegye legtöbb adófizető bizottsági tagjainak névjegyzéke a megyei igazoló választmány által megállapítottán, az 1886. évi XXI. t.-cz. 28. §-a értelmében folyó október hó 6-tól kezdve 15 napig a vármegyházánál a levéltár helyiségében közszemlére lesz kitéve, mely idő alatt azt ugyanott bár-

TÁRCZA.

1849. október 6.

Szomorú nap volt az,
Végítélet napja . . .
Ugy megsírunk, úgy kesergünk
Még mostan is rajta.

Harag szántja lelünk
Emlékezve rája, —
Hej akkor lett a magyarnak,
Akkor — Golgotája!

Szomorú nap volt az . . .
Oh, mért hogy nem álom?
Oh, mért hogy nem él még most is
Az a tizenhárom?

Ha élne, ha látná
Hírünk, dicsőségünk —
Tudom, sirna örömeben,
Együtt sirna velünk!

Pakots József.

Délafrika réme.

Ne tessék most Cecil Rhodesre, a hírneves és hírhedt angol gyarmatosítóra gondolni. A legutóbbi transvaali konfliktusok hősenek neve bizony véres betűkkel lesz beírva Délafrika történelmébe, sőt ha ezt valami fekete bőrű hisztorikus írja meg, bizonyos, hogy abban a kegyetlen vérontó Cecil Rhodes semmi esetre sem mint Délafrika jóltevője fog szerepelni.

Azonban ezúttal mégsem róla lesz szó, hanem egy sokkal alsóbbrendű lényről, egy állatról, mely a fekete világrész eme nagy területén csakugyan az isten csapását képviseli. Ez egy kissé hihetetlenül hangzik, mert ha felütjük a természetrajzokat, ezek arról tanuskodnak, hogy a Kongótól délre vannak jámbor struczmadarak, még jámborabb vad-szamarak, aztán embert kerülő, mocsarakba rejtőző tapirok, lusta, ártatlan vizilovak, továbbá oroszlanok és párduczok is, de ezeket már annyira kiirtották, hogy miattuk békésen cserkészhetik a boér gyarmatos az őserdők sűrűjében.

Valóban a természetrajzok alig s csak a legterjedelmesebbek emlékeznek meg arról az állatfajról, mely a délafrikai gyarmatosítás egyik legszámottevőbb akadálya. A természettudomány se tökéletes és sokszor a mindennapi élet hamarabb megismerteti velünk a természet jelenségeit, mint az eze-

ket leltározó tudomány. Délafrika reméről: a babuin-ról sem szólnak a természetrajzok. Ez a babuin egy majomfaj, mely kutyához hasonlít és az ember gonoszságával bír. A teremtés egyik legrosszshiszeműbb kreaturája, ha szabad magunkat így kifejezni. A boérok, talán az ellentét kedvéért, Adonis-nak nevezik s nem emlegetik sohse tulajdonképeni nevén.

Érdekes majom ez az Adonis. A foktartományok igazi ostora, mely a rosszat a rossz kedvéért cselekszi. Egy jámbor macska, mely egy kissé elköszált a ház tájától, sohse látja viszont az ismerős pitvart. A babuin, ha észreveszi, megfojtja, s tetemet ott hagyja az ut szelén. Így vész el évenként temérdek drága, simaszőrű angora-macska, melyek a civilizációval együtt vonultak be a csapföldi országokba. A kutyák ép így ki vannak téve gonosz hajlamu képmásaik gyilkos vágyainak. A nyájak soha sincsenek biztonságban tőle. Ha a pásztor egynéhány percze eltávozott, a babuin a nyájzózó ebre veti magát. Csodálatos ügyességgel rögtön átharapja a nyakát, úgy, hogy ez egy vakkanás nélkül, figyelmet nem ébresztve, adja ki páráját. Ezután jön a vérengzés. Habár a babuin tulajdonképen cserebogárral, rákokkal és más fajta bogarakkal meg puhányokkal táplálkozik, ha alkalma van, néhányadmagával beveszi magát egy juh- vagy kecskenyájba és ott olyan vérengzést visz véghez,

ki megtekintheti s a névjegyzék elleni netaláni felelősségét a kitétel első napjától számított 15 nap alatt, tehát folyó hó 21-ig, az állandó bíráló választmányhoz ezímezzve, hozzám beterjesztheti. Nagy-Enyed, 1897. október 3-án. Csató János kir. tanácsos, alispán.

A magyar király névünnepe.

(*) Évről évre megünnepeztük e, minden magyar embernek kedves napot, de ez évben a felkesedés fáklya oly magasán lobogott, hogy e napot nemzeti ünneppé tette szeles hazában, melynek nepe az eddigi szokástól eltérőleg, sokkal nagyobb méretekben ünnepelte meg. Okát nem kell keresnünk, nem kell magyaráznunk, a szeretett király, a magyar nemzet édes atyja, ez utóbbi hetekben annyira befeszkelte magát gyermekei szívébe, hogy ezen gyermeki szíveknek megnyiladozása, a szeretet nyilvánításának túlárada, egészen természetes.

Hissen a magyar halás, kicsi jót, egy barátságos mesolyt is kedvesen fogad, hát még mikor a király és nepe közötti egyetértés, szeretet nyilvánulása esőtül jön, mint az utóbbi időkben.

Ezen érzes, ezen szívből jövő öröm nyilvánult ez alkalommal az egész hazában és ez nyilvánult igen természetesen Nagy-Enyeden is, mely úgy ünnepelte ez évben a legjobb atya névünnepe, mint talán még soha és ünnepelte jó szántából, minden külső kényszer nélkül, és mindenki igaz szívből, igaz meggyőződésből kiáltotta: éljen, soka éljen a mi legjóságosabb királyunk!

Az ünnepek mikénti lefolyásáról alábbi tudósításunk számol be.

Vasarnap délután a kétszeresen ünneplő közönség sűrű tömegekben hullámozott az utcákon és szemlelte az előkészületeket, melyek az esti kivilágításra folytak. A ki csak tehette, lobogókkal díszítette házat,

amihez kepest a mi farkasaink jámbor kontárokra tekintendők. Ha egyszer megragadta a kecskét vagy juhót, Adonis először leszakítja hátsó testéről a húst, aztán nagy lelki gyönyörűséggel nezi áldozata végvonaglásait. Orizkedik attól, hogy a halásos harapást megadja neki, engedni elvérezni karmai között pedig a husához csak akkor nyúl, ha nagy éhség győtri. A nagyobb állatoktól sem igen fél a babuin. Az ökröket és teheneket nem meri ugyan szemben megtámadni, de nagy ügyességgel a hasuk alá csuszik s itt oly harapást ejt rajtuk, hogy a legtöbb esetben elpusztulnak tőle. A struczok, hála gyors labáinak, nem volnának kiteve a veszedelmes ellenség támadásainak, ha gyakran egy más rossz tulajdonságuk vesztüket nem okozná. A természet ugyanis a babuint nem csak a kutya-hoz való testi hasonlósággal ajándékozta meg hanem meg a hangját is teljesen hasonlóvá tette a kutyaugatáshoz. Ez az ugatás pedig a struczokat annyira megremíti, hogy ismert és sokat emlegetett szokásukhoz híven nem látván, merről jön a veszély, fejüket a homokba dugják. Ekkor a babuin kiugrik rejtekeiből s egy perc múlva a strucz átharapott nyakal fetreng a homokban.

Az emberrel szemben a babuin nagyon óvatos.

A férfiak elől, ha egyedül van, rendesen elfut, a nőktől azonban nem ijed meg. Különösen az alacsony néger nők nem imponálnak neki, úgy, hogy Adonis gyakran áldo-

virágfüzerekkel ablakait és mikor az est leszállt és felgyultak az ablakokban elhelyezett örömtűzek, — a város egyes utcái valóban szép látványt nyújtottak. Különösen impozáns fényárban uszott a városháza, a leányiskola, a kollégium a fegyintézet, mely épületek mindegyikén jelmondatos transzparensek is emeltek a dísz.

Estve 6 órakor felhangzott a fúvószenekar, és ennek hangjainál, valamint beláthatlan néptömegektől kísérve a városház elé vonult az ezen alkalomra Papp János parancsnoksága alatt összeállított díszszakasz.

A városház elől, az időközben meggyújtott nagyszámu fáklya világánál, a városi képviselő testület, Kovács Gyula polgármesterrel élén, Zeyk Dániel főispán lakása elé vonult, hol a város intelligenciája már összegyűlve várakozott, hogy szemtanúja, részese legyen a lélekemelő megnyilatkozásnak, melynek a képviselőtestület kifejezést volt adandó: alattvalói hódolat a magyar király részére.

A menet harsogó éljenek között érkezett meg és szép rendben sorakozott a lakóház bejárata előtt, hol a köztisztviselők méltán örvendő főispán állott, hogy átvegye, legfelsőbb helyre juttatás végett a hódolat nyilvánítást.

Elhelyezkedés és egy zenekari szám után, néma csöndben emelt szót Kovács Gyula, a város polgármestere és tömör, világos szavakban tolmácsolta nemes Nagy-Enyed város közönségének érzelmeit, kérve a főispánt, hogy annak kifejezését a trón zsámolya elé juttassa és beszédét a legjobb király háromszoros eljenzésével végezte.

A főispán felelt erre a tőle megszokott magvas beszéddel, melynek conclusioja az volt, hogy kedves kötelességének fogja tartani, hogy a szívből jövő hódolat nyilvánítást a legfelsőbb helyre juttassa. Szünni nem akaró eljenzés követte mindkét beszédet, ami különben mindannyiszor felhangzott, vá-

zatul is ejt egyet-egyet a gyengébb nem feketebőrű képviselői közül.

Hogy ettől az istenesapásától meneküljenek, a fokföld lakosai minden lehető eszközzel kísérletet tesznek. A poisoning clubs, melyet az állam szubvencionál, nagyban virágzik Dél-Afrikában. Ezeknek a mérgező egyesületeknek egyetlen céljuk a babuinok irtása.

De működésüket nem koronázza nagy siker. A régi klasszikus mérgező módok és a modern kémia leghatásosabb mergeinek alkalmazása alig csökkentik ezeknek az állatoknak az elterjedését. Nagyon óvatosak és gyanakodók. Mig egy sakál vagy párucuz egész nyugodtan elhelyeli az utszélen heverő tűrcymbot s benne néhány gramm arzénikumot, vagy néhány miligramm strichnint, a babuint ilyen avult fogásokkal nem lehet megejteni. Igazi gourmand ez a majom, mely leginkább a kétlábú nyenczek asztalára kerülő állatokkal táplálkozik s csak utolsó esetben lesz husevővé. Ekkor is maga ejti el áldozatát s az ut szélen talált csalétekben esodálatos finom szimattal rögtön felismeri az állati vagy növényi mérget. Különösen a véletlen elvesztett husra gyanakszik. Ha birának klasszikus műveltséggel ezek az állatok, a trójai főpap híres intő szavait így módosítanák: timeo homines et dona ferentes . . .

Amint látjuk, a mérgező klubok bárhogy sokasodnak, sok eredményt nem igen érnek el. Más mód szerint is vajmi nehéz a ba-

lahányszor a beszédekben Ó Felsege említettett. A himnust játszotta ezután a zenekar, melyet a közönség levett kalappal és harsogó hangon utána énekelt s ennek végeztével az impozáns menet megkerülve az egész piacot, visszatért a városház elé és még egy pár darabot meghallgatva szétoszlott és az utcákon hullámozva a késő estvi órákig gyönyörködött a szép világításban.

Hétfőn reggel az örögegyről messze hangzó tarack-lövések hirdették a lakosságnak, hogy a jóságos király névünnepeire virradtak és az utcára sereglő közönség egész zászlóerdőben gyönyörködhetett. Minden ház fel volt díszítve és ez alkalommal különösen kivált a Bethlen főtanoda, mert a hatalmas épületnek majd minden ablakából zászlót lobogtatott a csipős reggeli szél, — és a leányiskola, a melynek emeleti ablakaiból lengedező apró zászlók szintén kedves látványt nyújtottak.

Megszólaltak a harangok és a nép ezereivel sietett a templomokba, hogy az egek urának zsámolya előtt is rebege el imáját földi fejedelméért. A vármegyei, városi tisztviselők, a hatóságok a főispánnal elükön jelentek meg az ünneplés isteni tiszteleteken, melyeken részt vett teljes díszben a houvéd tisztikar is.

Az ünneplés isteni tiszteletek sorát a római katolikus templom nyitotta meg, hol Deli Ödön házfőnök fényes ornatibusban és nagy segédlettel celebrálta a misét, melynek végeztével az orgona a Szózatot intonálta, melyet a nagy közönség állva énekelt végig, — záradekul pedig a házfőnök meghatott hangon, szívből jövő imát mondott a Legelső Magyar Ember üdvéért.

Az ev. reformatusok ódon temploma fogadta be ezután a díszes közönséget, hol az alkalmi imát Szilágyi Farkas mondotta, az ima előtt és után pedig a Bethlen főiskola ének- és zenekara, Veres Gábor kar-

buinok irtása. Hogy fegyveres ember közelükbe férközhessenek, az alig gondolható el. Ezeknek az állatoknak szinte emberi intelligenciája Dél-Afrikában közmondásos. Ha egy egész törzs nyugalomra tér, őrszemekkel veszik körül a pihenő helyüket, s az őt az ellenség közeledtére hangos „Jahó, jahó!” kiáltással figyelmezteti társait. S erre az egész törzs néhány perc alatt eltűnik.

Igazán kár, hogy a hírneves Garner doktor, aki néhány évvel ezelőtt azzal a kijelentéssel keltett feltűnést, hogy a majomnyelvet érti és megtanulta, ennek a harsány „Jahó”-nak jelentéséről nem ad felvilágosítást.

Fényes nappal nem is lehet arra gondolni, hogy a babuinokat több ember egyszerre megközelíthesse. Ha egy magányos lőfegyveres vadász a közelükbe férközik, legfeljebb egy őrszemet ejt el, a többi a lövés zajára már a második határban van; ha pedig talán fegyvertelenül akarná meglepni őket, oly kő- és kókuszdió-zápor fogadná, hogy csakhamar ő válnék a visszavonuló fellé.

A nagyszabású babuinadászatok óriási óvatossággal és nagy apparátussal az éjszötétben, vagy a hajnal derengésében történnek. A babuinadászat egy kis badjárt-hoz hasonlít. A gyarmatos, akinek ültetvényeit a babuinok vajmi gyakran tönkre teszi, lábra állítja egész fehér- és feketebőrű személyzetet. Az ily expedícióknál óriási szolgálatot tesznek, sőt szinte nélkü-

nagy vezetése alatt adott elő darabokat, záradékul igen szépen és hatalmas méretekben a „Hymnus“-t, melyet a közönség állva hallgatott végig. Az ev. lutheránus templomban végezte be a közönség ájtatosságát, hol Dr. Schneider Alfréd lelkész szép magyar imában emlékezett meg e napról és annak jelentőségéről.

Ezzel az ünnepségek véget értek. Véget értek, de mély nyomokat hagytak a megindulásig lelkesült közönségben.

Nem mulaszthatjuk el ez alkalommal kiemelni, hogy Ő Felsége névünnepének ilyen impozans módon megünneplésének eszméjét Kovács Gyula, városunk tevékeny polgármestere pendítette meg s annak kiviteleben buzgó segítő társa volt a városi tanács, nemkülönben igen nagy mértékben a Bethlen főtanoda, mely a mellett, hogy ének- és zenekarával emelte az ünnepélyt, a főtanoda fényes világitásával, feldíszítésével is élénk részt vett az ünnepségekben, — végül a tűzoltó egyesület, melynek aktioba lépése szintén nagyban hozzájárult e szép napok méltó megünnepléséhez.

Mint a b r u d b a n y a i levelezőnk értesít, Ő Felsége névünnepét ott is fényesen ülték meg.

A városi képviselő testület e hó 3-án tartott rendkívüli közgyűlésben fejezte ki hódolatát, azon legfelsőbb leiratért, melyet a felállítandó szobrok ügyében a miniszterelnökhöz intézett. A névnap előestvéjén a város fényesen világítva volt és lobogó díszben állott, — 4-én pedig a róm. kath. templomban a hatóságok jelenlétében isteni tisztelet tartatott.

Országgyűlés.

A képviselőház október 4-iki ülése.

Valóságos díszülése volt e hó 4-én, hét-ven a képviselőháznak. Napirenden volt az Ő Felségehez intézendő következő felirati javaslat:

lőzhetetlenek a kafferek. Ők képezik a hadsereg zömét.

Nagyon érdekes egy ilyen nagyszabású vadászat lefolyásával megismerkedni. Alkonyatkor a kirendelt vadászok egy óriási körben körülállják azt a cserjével vagy fiatal fakkal borított területet, melyet az előzetes kutatások szerint a babuin-törzs éjjeli szállásul választott. Ha a hajtók mindannyian elhelyezkedtek szép csendesen, megindulnak a kör központja felé, egymáshoz egyre közeledve s a kört szűkítve. Ennek a koncentrációnak az a célja, hogy a babuinokat észrevétlenül a csoportosulásra kényszerítsék. Éjfél után megérkeznek az irtóháboru tulajdonképeni szereplői. Lovon jönnek a környék leghíresebb lövői. Hogy ez Délafrikában mit jelent, az elképzelhető. Ismert dolog, hogy a földkerekség legjobb lövői a fokföldiek. A transvaali köztársaság elnöke, Krüger is országszerte híres mint bámulatos czéllövő.

Tehát e híres czéllövők, rendszeresen tizenötven, huszan, elhelyezkednek. Rendszeresen úgy választják a terepet, hogy a hajtók által körülzárt terület központján valami tisztás legyen, ahol aztán az összesereglett babuinokat nem védik a fák a vadászok elől. Ezek rendszeresen egy közeli halmon helyezkednek el és várják a hajnalt.

Körülbelül négy órakerreggel egy ka-

„Fölseges Császár és Apostoli király!
Legkegyelmesebb Urunk!

A magyar országgyűlés képviselőháza hálával és hódolattal vett tudomást Fölsegednek folyó évi szeptember 25-dikén kelt ama fenkölt elhatározásáról, melyben nemzeti életünk elmúlt századainak kimagasló alakjait megörökítő szoborműveknek a székesfőváros terein föllállítását saját udvartartása költségeinek terhére méltóztatott legkegyelmesebben elrendelni. A fejedelmi bőkezűség egyarában, melyet fölsegedtől hosszú időn át tapasztaltunk, a hála érzelmeivel tölt el bennünket. De ami a lelkesedés lángját költötte föl milliók és milliók szíveiben, abban áll, hogy az a királyi érzés és gondolat, mely a legfelsőbb kéziratot sugalta, egy és ugyanaz azzal az érzes-sel és gondolkodással, melylyel a nemzet multja iránt viseltetik.

Király és nemzet összeforrt a mult iránt való érzésben, egyaránt át vannak hatva attól a meggyőződéstől, hogy csak az az ország és nemzet számíthat hosszú főmáradásra, mely kegyelettel tekint vissza őseire, s amely megszívleli ama nagy tanulságokat, melyeket a mult küzdelmei, dicsősége, hanyatlása egyaránt föltárnak előtte és melyeket történelmébe annak keze irt be, aki a királyoknak és nemzeteknek törvényt szab.

Szívünkben ama — törvényzükkeibe is beiktatott — királyi szóval, melylyel Fölseged hű nepe iránt törhetetlen bizalmat nyilvánított s multunk tanúságaként felmerülő ama meggyőződéssel, hogy erős a király és nemzet, midőn törekvéseiben egybe van olvadva: Fölseged vezérlete alatt bizalommal nézünk a jövő minden föladata és küzdelmei elé. Midőn Fölsegedet kérjük, hogy hódolattal teljes halánk kifejezését fejedelmi megszokott kegyességgel fogadni méltóztatásuk, kérjük a Mindenhatót, hogy azt a királyt, ki a lelkesedésnek, az erők egyesítésének a nagy czelokra irányzásának hatalmát bírja és a királyi családot, melynek sorsa a nemzetével összeforrt, tartsa meg mindenkoron szent oltalmában.

vics koppanása, vagy egy mimóza-galy zize-nése jelzi, hogy az első babuin felebredt. A tisztásra lép, hogy megnézzé, nincs-e a közelben veszély, de alig tesz két lépést, lövés hallszik s az első áldozat zajtalanul, kiáltás nélkül összeesik. De a lövés zaja felebreszti a többi. Eszeveszett gyorsasággal menekülnek, de csak egy felé lehet: a tisztásra. Itt összegyűlnek mind, bömbölésükkel felverve az erdő többi vadjait. Ezalatt Délafrika legjobb lövői egyre töltik a Martini-féle soklövetű karabélyt. Néhány perc alatt iszonyu munkát végeznek. De gyorsan is kell működniök, mert a dühös állatok néhány perc alatt szétszakítják a hajtók lánczát. Ha pedig ez megtörtént, egyetlen szempillantás múlva a leggyakorlottabb boer szemese láthat már babuint a közelben.

Az ilyen vadászatoknak rendszeresen negyven-ötven áldozata van. Hogy az ilyen nagyszabású vadászatok se igen csökkentik a babuinok nagy számát, az ebből az aránylag kis eredményből látható.

Csak a civilizáció, mely egyre több várost és falut teremt s mely kiirtja az őserdőket, fogja Délafrikát ettől az istencsapástól megszabadítani.

Kik legmelyebb alattvalói tisztelettel és hódolattal vagyunk császári és királyi apostoli királyi Fölseged legalázatosabb szolgálói: a Magyar, Horvát és Szlavon országok országgyűlésileg egybegyűlt képviselői.

Díszben, selyem-, bársonymentében, megfekete szalon ruhában ülésezett a Ház. A karzat zsufolva nézett az érdekes ülés elebe.

A miniszterek mindannyian díszmagyarban jöttek az ülésre, a képviselők többsége azonban fekete szalonruhában, még Tisza Kálmán és az Andrásyok is csak egyszerű polgári feketeben ültek helyükön.

De azért mégis érdekes színe volt az ülésnek. A miniszterek félköre az ő levelekké atváltozott szürke alakjaival fényes volt. Domnált a fekete dísz, ebben voltak: Bánffy báró, Erdély Sándor, Josipovich, Darányi, Wlassich; ellenben Lukács pénzügyminiszter, Daniel báró, Perczel derültebb színekben pompáztak, meggyiszin mente, kek, sárga attila, Fejérvári báró tábornoki uniformisban volt.

Csupa aranyban ragyogott Meszlény Lajos, mentejenek heliotrop alapszíne nem látszott az aranyozástól, Kubik Béla hatalmas alakjan impozans párdúczbőr folyt végig, Apponyi Albert gróf fekete bársonyban volt, Horánszky meggyiszin mentében, violaszin attilában, Karolyi István gróf egészen egyszerű fekete magyarban; díszben voltak Lang Lajos, Bernath Béla, Holló Lajos, Münich Aurél, Berzeviczy Albert, Csavossy Béla, Hortoványi, Nagy Mihály, Zay gróf, Szöcs Pal, Weisz Berthold stb. Kivált a tarka csoportokban Kalocsay Alán hófeher reverendájával, Molnar János lila palliumával, nyakában az apati kereszttel és Komlóssy Ferencz az esztergomi kanonoknak historiai díszmagyarjában. Többen katonatiszti egyenruhájukban jelentek meg.

Szilágyi Dezső fekete díszmagyarba öltözötten foglalt helyet az elnöki székben és megnyitotta az ülést.

A felirati javaslatához elsőnek Hegedűs Sándor szólalt fel, őt követték az egyes pártok nevében: Meszlényi Lajos, Apponyi Albert gróf, Holló Lajos és Molnar János.

Egyértelműleg, a legnagyobb lelkesedéssel szólottak mind a javaslat mellett, hangsúlyozva, hogy a hálát az egész magyar nemzetnek egyhangulag kell tolmácsolnia.

Zajos eljenzések kísérték az egyes beszédek és ugyancsak viharos eljenzések közepette jelentette ki az elnök, hogy a ház a javaslatot egyhangulag elfogadta és az ülés elementáris erővel kitörő „Éljen a Király“ kiáltásokkal ért véget.

Román lapok kitörései.

Előre képzelhető volt, hogy Károly király budapesti látogatása vörös posztó lesz a bukaresti román sajtó szemében. Hogy azonban olyan, minden képzeltet felülmúló főmedvényekre is képesek legyenek, amilyen egyik-másik lapban megjelent, — mi, kik hozzá vagyunk szokva, hogy a felkent király személyéről az ellenzéki sajtó is mindig a legnagyobb tisztelettel emlékszik meg, — nem is gondolhattunk.

Annak illusztrálására, hogy minő hangon irnak az antidinasztikus körök lapjai Károly király ellen, szöszszerinti fordításban közöljük az A d e v e r u l azon számának vezércikkét, mely a budapesti látogatás napján gyászkeretbe foglalva jelent meg a lap élén

A budapesti orgia.

Zene zendülj vidám dalra, trombiták harsogjatok, magnások öltözzetek drága ruhákba, elpuhult udvarnokok és tabornokok hajtsátok meg magatokat és örvendezve kiáltatok: Eljen a király, I. Karoly, Románia kiralya! O ma a ti szolgátok, államotok vak eszköze, mert hosszú kísérettel megy soraitok között, hogy megszorítsa a magyar király kezét, aki a három millió román ott hagyta ellenségeik karmai között.

Az éljenek végtelen sora törjön ki diadalmas kebletekből! Ti győzedelmeskedtetek a romanizmuson, mert a két monarcha csókolozása helyeslése a hegyeken túli románok elarulásának s hivatalos elismerése rabszolgaságuknak. Mig a Kárpátokon innen és túl minden, ami igazán román, gyászban és megalázva van, ti büszkék lehettek, mert Románia elarultatott. Arulója akadt I. Károly személyében, aki szentségtörő homlokán Nagy István és Mihály vitéz koronáját viseli. Feláldozta ez országot idegen fajoknak, azt az országot, melynek szabadságaért őseink harcoltak.

Te pedig idegen fajú és erzelmi király, aki harmincz évi uralkodás után is csak ellensége maradtál az országnak, lépkedj büszkén előre gazdád udvaroncjai között, haladj érzékellenül, mert a szegény már többé nem festheti pirosra arcodat, hisz a méltóság érzete rég kiveszett a te lelküledből. Menj előre és borulj le magyar szuveréned előtt, add oda Románia szívét és kulesát s mutasd meg: mily hatalmas vagy abban az országban, melyben meggyilkoltál mindent, ami tiszteletre méltó és hazafias volt. Menj előre! Haladj felemelt homlokkal! Te diadalmaskodtál! Ez országot játékszereddé titted. Koldussá titted, de magad meggazdagodtál. Homlokodra aczél koronát tettél s az országéra tövis-koszorút fontál; te, aki mindent megöltél, mi ez országban jó, szent és életre való volt. Kik szemben állottak veled, mindenkin diadalmaskodtál akaratom és pénzéd segítségével. Az összes konfiak rabszolgáid lettek, mert minden jellemet megrottottál és ma eladva országodat, mondhatod a vevőnek: eladtam országomat! Menj csak előre büszkén és bátran I. Károly király, mert senki sem mer ellenkezni a te tetteiddel, hazafiatlan és országáruló király!

Ti pedig, hegyeken túl lakó románok, sirjatok! Ügyetek elveszett. Mostantól kezdve a börtönök ajtai megnyitak s a fogság éveinek hosszú sora fog reátok szakadni s a magyarok gunnyal halmoznak el titeket s lánczaikra pillantva, tudhatjátok, hogy azokat az ugynevezett szabad Románia királyának kezei kovácsolták.

Ti pedig nyomorult szolgálalkú politikusok, uralkodó osztályaink elvetemült tagjai, ne adjátok a meltatlankodót, ne bíralgassátok kalyháitok ajtaja előtt királyotok, mert ő csak műve a ti hitványságtoknak. Ti tettek őt azzá, ami ma. Ő a tettek és ti az övéi vagytok. Jertek ki a visszatérő elé, hajtsátok meg fejeiteket az előtt, ki hazatér a pesti sokadalomból; boruljatok le előtte s dicsérve tetteit tele tudótkból kiáltatok: Nyomorult rabszolgái felségednek üdvözlünk téged oh király!

*

Az A de ver u l ezen hallatlan kitörése azonban nem áll egyedül. A többi ellenzéki lap is tele van kitörésekkel a magyarok ellen s az élclapok gyalázó képeket hoznak. Ezek közül nem utolsó az, amelyiken az

előtérben a magyar és román király ölelkezik, a háttérben pedig Erdély lóg a bitón, örvendő magyarok és könnyező románok által körülvéve.

Ezekhez sem kell kommentár!

Levelezés.

Abrudbanya, 1897. okt. 2.

Ismerve vármegyénket képviselő lapnak az iskolák s az azokban működő tanítószervezet iránt mindenha tanúsított kiváló érdeklődését; ismerte a tantűgy fejlesztését célzó nemes intencióját: fölbátorit arra, hogy annak hasabjain egy oly exponált helynek, minő városunk is, iskolájáról s az ott működő tantestületben meghonosult testületi szellemről e szerény sorokban megemlékezhessen.

Ha visszagondolunk az oly nagy anyagi áldozatok árán létesült áll. népiskolánk alig 4 éves múltjára, annak történetében — fájdalommal bár — oly eseményeket is találunk, melyek a megjavult helyzet fölötti örömteljes meglepedés mellett koronként még fájó gondolatokra is alkalmat szolgáltatnak.

Állami népiskolánk amily diszes és imponáló alkotásban állott városunk népoktatásügyének szolgálatába, oly borus és zavaros volt életében az első három iskolai esztendő.

Az iskola adminisztrációjában meghonosított kedvezőtlen hatású törekvések által csakhamar megbomlott a rend, a tantestületben beállott az egymás iránti bizalmatlanság.

E sajnálatraméltó testületi szellem csakhamar magára vonta ugy városunk közönségének, valamint az egész vármegyének a figyelmét, utóbb még országos hírre is kerekedett. A tantestület jobb része e nyomasztó állapotok megszüntetését, az igazság és a valódi bűnösök kiderítését akarva, e bonyodalmas testületi életet ülés tárgyává tette, melynek alapján az általános fegyelmi vizsgálatok kiterjesztésének kérését szorgalmazta. A fegyelmi vizsgálatok bekövetkeztek, s bár mély nyomokat hagytak maguk után sokaknak lelkületén, azoknak kiterjesztése mégsem volt eredménytelen. Az ügynek önzetlen és igazságos megvizsgálása meghozta mindeniknek — valódi értéke szerint — a maga igazát.

A fegyelmi eljáráson, akár csak egy tisztító gepen, tanítótestületünk atszürődvén, iskolánknál a három évi tragédiának vége szakadt.

Koránt sem volt szándékomban a multak rossz érzést keltő emlékeit visszaidezni, a már behegedt sebet föleleveníteni, de ezeknek előrebocsátását mégis szükségesnek tartottam.

Most azonban örömmel jelezhetem, hogy az iskola igazgatásának megváltoztatásával s a tantestület egyes tagjainak áthelyezésével népiskolánknál a viszonyok egészen megváltoztak.

A külső illetéktelen beavatkozások teljesen megszűntek. A tanítótestületben elharapódzott bizalmatlanságot egyetértés, az egymás iránti tisztelet és kollegiális bizalom váltotta föl.

Midőn népiskolánk történetében ezen változást, mint örömdetes eseményt, óhajtom figyelemre méltatni, helyén valónak találok jelezni röviden azon körülményeket is, melyek a javulásra jelentékenyen befolytak s e harmonikus helyzet megteremtésénél mint legfőbb tényezők szerepeltek.

Aki figyelemmel kísérte iskolai helyzetünket, könnyen rájöhet, hogy a javulás leginkább az iskola igazgatásának megváltoztatásában található föl. Népiskolánk igazgatásával ugyanis az 1896—97-ik tanévtől kezdődőleg oly egyén bízott meg, ki teendőinek tiszta tudatában van; ki az adminisztracionális ügyek gyors, pontos és teljes szakértelemmel való elintézésén kívül, előzékeny modorával, megnyerő föllépésével, nyájas és barátságos viselkedésével nemcsak kartársainak s fölöttes hatóságainak nyerte meg teljes szereretét és bizalmát, de városunk társadalmában is általános tiszteletet és becsülést vívott ki magának.

Midőn iskolánknál az igazgatói állást elfoglalta, oda irányította minden igyekezetét, hogy megtalálja azon helyes középutat, melyen haladva eljuthasson kartársainak szeretetehez, bizalmához. Hogy azon utat, melyen haladva a kívánt célra elérte, iskolánk igazgatójának megtalálnia sikerült, tudom, hogy vármegyénk érdemes tanfelügyelőjének, dr. Szabó Mihály kir. tanfelügyelőnek köszönheti első sorban, ki mint testében, lelkében valódi paedans, szigorú igazságszeretetétől, az iskolák s a tanítószervezet érdekeinek megvédelmézésére erzetétől vezéreltetve, ellátva jó tanácsaival, utasításaival, megadta neki azt az irányt, mely felé haladnia kell; elküldte benne, ugy szólva, az ő szellemét, megteremtteni iskolánk tanítótestületében a bekes életet.

Állami népiskolánk bármily egésznek látszó alkotásként szerepelt a nevelésügy szolgálatában, még sem volt teljesen egész, míg szentélyében meghasonlás uralta a tanítótestületet. Egy oly végvidéknek, minő városunk is, nem elég, hogy csak diszes kiállítású, impozáns iskolaépülete legyen, azal a nemzeti szellemben való népnevelés magasztos elve még elérve nincsen. Az iskolának tekintélyre van szüksége, annak tekintélyt kell szerezni, megkedveltetni azt minél többekkel, s ami főbb, bizalmat kelteni az iránt meg az idegen ajku polgártársainkban is. E nemes célok elérése érdekében első sorban a neptanítóknak kell munkálkodniok, tőlük követeli meg a népoktatásügyi törvény s még a művelt társadalom is. Az iskolák eme nehéz és igen fontos feladatának megoldását a tanítók csak a mindenben összhangzó, zavartalan munkásságuk által biztosíthatják; miért is feltétlen szükséges, hogy minden tanítótestületben az egymás iránti bizalom és tisztelet, az egyöntetű harmonia verjen oly erős és mélyen beágazó gyökeret, amit semmi féle orvkéz, vihar avagy rosszakarat onnan kitépni képes ne legyen soha.

Örömmel és nyugodt lelkiismerettel jelezhetem, hogy iskolaépületünk most már nemcsak a népiskolák remeke, hanem annak tantestületében is a legpéldásabb rend, egyetértés és egymás iránti bizalom lakozik.

Amely tantestületben ily szellem van meghonosulva, az bátran tekinthet a jövőbe, az bizton haladhat kitűzött célja felé. Áldom a jó Istenemet, hogy népiskolánk már ilyené lehetett. Adja a gondviselés, hogy iskolánknál ezen örömdetes állapot örök időkig tartson.

Ugy legyen.

Egy figyelő.

Vegyes hírek.

— **Koronás királyunk Ő Felsége magas neve napja** alkalmából, folyó hó 4-én, Gyulafehérvár sz. kir. város közönsége a szokásos hódolatteljes kegyeletének foko-

zotabb mértékben adott külsőleg is kifejezést azon őszinte hazafias lelkesütségtől áthatva, melyet Ő Felségének a nemzet nagy alakjai emlékére felállítandó szobrok ügyében szeptember 25-én kelt legfelsőbb leirata az egész hazában keltett. Már 3-án délután nemzeti lobogókkal voltak feldiszitve ugy a köz-, mint a magánépületek, este pedig általános kivilágítás volt. 4-én délelőtt a városi tanács Novák Ferencz kir. tanácsos polgármesterrel élen, a kir. törvényszék Nemes Samuel elnök vezetése alatt, a kir. ügyesség, kir. adóhivatal, posta- és távirдахivatal, róm. kath. főgimnázium tanári kara és ifjusága, valamint a róm. kath. elemi fiúiskola tanítói kara és tanulóit stb. testületileg jelentek meg a várbeli székesegyházban ünnepi istentiszteletre, melyen Fábrián Sándor nagyprépost czelebrált fényes segédlettel. Az ünnepben résztvett a helybeli várpapancsnok Perl Mór ezredes vezetése alatt az egész tisztkar, valamint a helyőrség legénysége is; a tisztkar testületileg jelent meg a templomban. Hódolatteljes elismerés és őszinte érzésből fakadó ima kérte a Mindenható, hogy a feukölt lelkü fejedelem életét hazánknak sokaig tartsa meg.

— **A szász király** vasárnap reggel 9 óra 50 perczkor Beesbe érkezett. A pályaudvaron Ő Felsége, továbbá Üxküll-Ghylenband lovassági tábornok, hadtestparancsnok, Jenő főherceg, a helytartó, a rendőrfőnök, a szász követ és a diszszolgálatra kirendelt Wersebe báró altábornagy, Alberti ezredes szárnysegéd és disz-század fogadta a szász királyt. Ő Felsége szász ulánus ezredének egyenruháját viselte, a szász királyon pedig osztrák-magyar ulánus ezredének egyenruhája volt. A zenekar a szász himnuszt játszotta. Az uralkodók nagyon szívélyesen üdvözölték és kétszer megölelték és megcsókolták egymást. A megjelentek bemutatása és a disz-század előtt való elvonulás után ő felségeik csukott kosiban Schönbrumba utaztak. Fél kettőkor a királyi kastélyban villás-reggeli volt, amelyen ő felsége, a szász király, a diszkiseret, Lipót bajor herceg, Ferencz Salvator főherceg, Goluchovszki gróf külügyminiszter, Krieghammer hadügyminiszter, Ledebur földművelésügyi miniszter és Beck tábornagy vezérkari főnök voltak jelen. Fél háromkor elutaztak s este 7-órakor Mürzstegbe érkeztek az ottani vadászatokra.

— **Október 6.** Az aradi gyásznapi évfordulóját a hazafias Bethlen főiskola ifjusága ez évben is kegyelettel ülte meg. A diszteremben ezen alkalomból lefolyt isteni tiszteleten az emelkedett imát Pásztohy Dénes papjelölt tartotta.

— **Vármegyei közgyűlés.** Alsó-Fehér vármegye őszi rendes közgyűlését e hó 29-én tartja, melyet e hó 14-én a számonkérő szék, 15-én és 18-án az állandó választmány ülései előznek meg.

— **Az alsófehérvármegyei történelmi, régészeti és természettudományi társulat** folyó hó 5-én délután Gyulafehérvárt tartotta meg választmányi ülését Csató János kir. tanácsos alispán elnöklété alatt, ki sajnálattal jelentette be az egyleti közgyűlés elhalasztását az egylet védnökének, nagyméltóságú Lönhart Ferencz püspöknek elhunytja miatt. Kegyeletes szavakkal emlékezett meg a nemes Maecenasról, mert hogy oly eredményeket ért el az egylet, az ő segélyezésének, állandó jóakaratának és szellemi támogatásának lehet

köszönni. Emlékét jegyzőkönyvében és az évkönyvben örökíti meg az egylet, a választmány pedig koszorút helyezett ravatalára. Kifejezvéen azon reményét, hogy fényes nevű püspöki utódjában egyletünk is nemes pártfogót fog nyerni, a gyűlést megnyitottanak nyilvánította. Ezután dr. Kóródi Péter titkár jelentése következett, melyből kiemeltük, hogy az „Évkönyv” részére szánt dolgozatok nagyobb része beérkezett: dr. Reiner Zsigmond az egylet kezdeményezője maga, édes anyja és testvérei nevére összesen 550 frt alapítványt küldött be, de egyszerűen kért, hogy az egylet elleni, állítólag 179 frt követelése az egylet jövedelméből három éven át szintén az ő nevére alapítványképpen tőkésítessék. Miután ez ügy nem volt kitisztázva, dr. Mohai, dr. Kóródi és dr. Cserny és Avéd Jákó bizattak meg a vizsgálattal és javaslatlétellel. Pulszky Ferencz halála fölötti részvetet vejehez, dr. Hampelhez intézendő iratban fejezi ki a választmány. Dr. Kóródi azon indítványt, hogy gr. Majláth Gusztáv püspök ő méltóságát kérje fel az egylet védnökéül, általános tetszéssel fogadta a választmány s ezt küldöttsegileg fogja megtenni. Végül, tekintettel az egylet fennállásának tizedik évfordulójára, elhatározta a választmány, hogy a folyó évi közgyűlés alkalmával a tudomány kitünőségei közül tiszteletbeli tagokat fog választani. A közgyűlés valószínűleg november havában lesz megtartva. Felhívjuk vármegyénk intelligens közönségének tudományt kedvelő tagjait, hogy tekintve azon szép eredményeket, melyeket asatásaival, gyűjtéseivel, évkönyveivel az egylet eddig elért, — lépjenek be mennél nagyobb számmal. Vármegyénknek régiségtanilag, természetrajzi és történelmi tekintetben való gazdagságát kikutatni bizony érdemes a fáradságra és pártolásra.

— **A vármegye 1898 évi költségvetését** már összeállította a megyei számvevőség és annak sommás kivonata ki is adatott a megyebizottsági tagoknak, — a reá vonatkozó táblázatos kimutatások pedig betekintheők az alispán irodában. A költségvetés 73,230 forint szükséglettel szemben ugyanannyi fedezetet tüntet fel, amely fedezetből 71,120 forint esik az állami javadalmaszra.

— **Esküvő.** Dr. Ács Jenő járásbirósági aljegyző, társadalmunk egyik igen derek tagja, e hó 9-én (szombaton) tartja esküvőjét Nagy Marcsa kisasszonnyal, özv. Nagy Andorné kedves leányával.

— **Eljegyzés.** Kiss Pál erzsebetvárosi gimnáziumi tanár e hó 3-án (vasárnap) jegyezte el szük családi körben Szilágyi Gizi kisasszonyt, Szilágyi Farkas ev. ref. lelkész és neje Nagy Gizella kedves leányát. Gratulálunk.

— **Charousek győzelme.** Az ifju magyar sakk-mester az utóbbi években lefolyt versenyeken mindig dicsőséget aratott, de legnagyobb győzelmét a napokban lefolyt berlini nemzetközi sakk-tornán vívta ki, hol az első, 2000 márkás díjat hódította el nem kisebb ellenféltől, mint a híres Csigorintól és így jelenleg a sakkozás terén valóságos világ-bajnok.

— **Helyreigazítás.** Előző számunkban a rendőrség figyelmét tevedésből a várszeg-utcai Ambrus házra hívtuk fel, holott tulajdonképen a Balázs-féle házról volt szó. Egy kis jó akarattal azonban előző számunk nyomán is megtalálhatja a rendőrség a kérdéses házat, mert száma — 29 — helyesen volt jelezve.

— **Tűz.** Folyó hó 1-én d. u. 2 órakor az unitárius templom harangjának kongása riasztotta fel Abrudbánya lakosságát, jelezve, hogy tűz van. A tűz a Képes László rétvén összehordott széna-kalanyák között ütött ki. Valószínűleg játszadozó gyermekek szivarozásközben gyújtották meg. A kár 80—100 frt.

— **Vállalkozóink figyelmébe.** A Nagy-Enyeden állomásozó honvéd zászlóalj részére az 1898. évre biztosítandó husz, liszt és termények árlejtése e hó 10-én (vasárnap) délelőtt fog megtartatni a VI-ik század irodájában a laktanyában. Miről érdeklődők azzal értesítettnek, hogy az árlejtési feltételek a városi rendőri osztályban, avagy a honvéd kezelőtiszt irodában a hivatalos órák alatt betekintheők.

— **Emberevők az ó-korban.** Deshasban, Kairó mellett, találtak nemrégiben egy ókori irást, amelyből kitűnik, hogy annak a vidéknek a lakossága az ókorban a kannibalizmusnak hódolt, de embertársaiknak csak karjait és lábait ettek meg. Ennek a mintegy háromezer éves leletnek ötleéből egy Flinders Petrie nevű angol az emberevés pszikológiájával foglalkozik a Journal des Débats hasábjain. Szerinte az emberevők husz százaléka megeszi szereteteinek holttestét, mert ezzel biztosítani velik az elfogyasztott emberhusz túlvilági boldogságát. A tibetiek, ausztráliek és dél-amerikaiak azt tartották, hogy a legmegtisztelőbb eltemetés az, ha a tetemet megeszik. Az osztyákok és szamojédek azt mondják, hogy szüleik a túlvilágon csak úgy boldogok és megelégedettek, ha szeretteik porhüvelyét megeszik. A massagéták a ó-korban inkább maguk ettek meg megöregedett barátaikat és rokonaikat, semhogy a férgeknek adják martalekul. De vannak aztán önzőbb emberevők is, akik a saját előnyükre fogyasztják el embertársaik földi maradványait. Az emberevők tizenkilenc százaléka megeszi a csatában elesett hősöket, hogy vértükbe szálljon azok bátorsága és hősiessége, a gyermekeket pedig, hogy azok ifjuságát megszerezzék. Tíz százalékuk azért emberevő, hogy vallásuk követelményeinek megfeleljenek és isteneiknek hizelegjenek, öt százalékuk boszúból, tizennyolc százalék éhsége csillapítására, husz százalék pedig azért, mert az emberhusz jobban ízlik, mint bármilyen más eledel. Így tehát az emberevők ötvennyeg százaléka erkölcsi okból eszik emberhust.

— **A telegrafáló császár.** Ő Vilmos, a németek császára. Bármerre jár is, úgy óhajtja, hogy minden perczkor érintkezhesék Berlinnel. Evégből, mint a berlini újságokban olvassuk, előre értesítik mindama helyek táviróigazgatóságát, ahol a császár utatizik, hogy lehetőleg gyors és feltétlenül közvetlen összeköttetést kaphasson sürgőnyei számára. Ahol nem volna táviró, ott a császár tartzkodása idejére külön vezeteket állítanak fel. Ha a Hohenzolerni fedezetén van Vilmos, az összeköttetésbe a hajóját is bekapcsolják. Csak épen amikor Oddeban volt, nem kaphatott közvetlen összeköttetést Berlinnel. Sürgőnyeit Christianiába adta hajójáról és az küldte tovább Berlinbe.

— **Londoni házasságok.** Az angol előkelő társaságok szalonjaiban mostanában egyeből sem beszélnek, mint egy, a társasághoz tartozó hölgy romantikus házassági történetéről. Grey-Egerton Fülöp szép leánya, miss Violet néhány evvel ezelőtt Romilly lorddal járt jegyben, de a szerelmesek összeveszték és a miss kevéssel azután Cu-nardo Ernővel váltott jegyet. Az esküvő napja egyik csütörtökre volt kitzúve. A menyasszony házában lázas készülődés folyt. Kedden délután aztán a fiatal menyasszony eltávozott hazulról és egyenesen a Szent György templomba ment, ahol már várta őt egykori jegyese, meg a lelkész, aki különös

egyházi engedelem folytán összeadta őket. Tanukról is gondoskodtak, az egyik tanu a völegény titkára, a másik a menyasszony egy barátja volt. A templomból egyenesen a pályaudvarra hajtattak a fiatal pár, házasságukat pedig még aznap este közzétette az összes újságokban. Szerdán reggel már Cunardo Eduárd is olvashatta a hírt. Bizonyára nagyon elbámult, mert hétfőn este még a legedesebben beszélgetett menyasszonyával és rózsás terveket szőtt a jövőről. A fiatal leány akkor egy arcvonással sem árulta el, hogy érzelmei mennyire megváltoztak, a legszeretettelőbb modorban bucsuzott el cserbenhagyott völegényétől. Az angol újságok ebből az alkalomból egészen hasonló esetet eleveitnek föl, mely ezelőtt harmincz évvel történt az angol fővárosban. A hamis menyasszony Paget Florence kislány volt, aki akkoriban egy most már nagy hírű államferfiának volt a jegyese. Két nappal a házasság előtt szintén meggondolta magát és az egyik templomban a fiatal Hastings markival kötött házasságot. A templomból ők is a pályaudvarra hajtattak és amikor a dolgot megtudták, már régen megérkeztek volt a völegény hajlékába.

— **Fényes bizonyítványt** állított ki dr. Schenk Lipót cs. k. egyetemi tanár a Continental-Bodega borairól, azt írván, hogy e borok üdülőknek rendkívül jó szolgálatot tesznek és hogy nagyrészt e borok hatásának köszöni sikereit. Dr. Bardeleben berlini orvos elismerő hangon méltatja a Continental-Bodega borait, azt mondván, hogy minden dicséret felesleges, mert utólréhetetlen jóságuk minden dicséretnek felette áll. Ugyancsak osztatlan elismerésben részesítik: a Continental-Bodegát Ziemssen dr. egyetemi tanár és a müncheni alt. kórház igazgatója egy nagyobb megrendelés kíséretében, Nolte dr. titkos egészségügyi tanácsos és udvari orvos Berlinben, Thilemann dr. Hamburgban és Angerer dr. egyetemi tanár Münchenben, kik e borokat mind kiváló egészségfentartó és gyógyító erejűeknek mondják. A Continental-Bodega borainalunk Winkler János urnál kaphatók.

Meteorológiai jelentés okt. 3-tól okt. 6-ig.

Nap	Ora	Légnyomás 700+	Hő	Szél iránya	Bor- erős- sége	Csapadék	Hő napi max. min.
7	60	8	+13.3	NW ₁	6	—	
3	2	61.3	+19.4	N ₁	3	—	+22.0 +7.1
9	64.3	+12.2	N ₁	4	—		
7	64.0	+9.4	NW ₁	8	●	0.3	
4	2	60.7	+13.4	N ₁	10	—	+14.0 +9.4
9	58.3	+11.2	N ₁	3	●	1.4	
7	56.0	+12.8	NW ₁	10	●	1.5	
5	2	54.5	+15.4	N ₁	10	●	26.0 +16.0 +7.0
9	55.8	+9.6	N ₁	10	●	4.2	
7	57.7	+7.4	N ₁	10	—		
6	2						
9							

Kilátás: Hűvös, borús és még esőre hajló.

* A légnyomás tenger színére van átszámítva. — Hő C° fokokban. Szél iránya: N — észak, S — dél, E — kelet, W — nyugat. Szél erőssége — 1—10-ig. Borulat foka — 1—10-ig. Csapadék mennyisége milli-méterekben értendő. ● — eső, * — hó, ▲ — jég, △ — dara.

Aforizmak.

Irta: Carmen Sylva.

Üstökösök és nagy emberek fénycsóvát hagynak maguk után, amelyben egész sereg jelentéktelen mozog.

Laikus emberek a költő meggyőződéseit az írásaiból akarják kiolvasni. Pedig nem azért van a költő, hogy meggyőződéseit legyenek, hisz föl kell vennie magába az egész világot, hogy visszatükrözhesse. A költő sem nem prédikátor, sem nem bíró, hanem dalnok, akinek a lelke minden impresszió előtt nyitva áll: azt kell kimondania, amit lát, még ha meg is kövezik érte. A költő látnok, és sok olyat ír, amit idegen hatalom diktál a lelkének. Nem az a kérdés, hogy mennyi tapasztalata van, hanem hogy milyen a tehetsége. Mert tapasztalat még senkit sem tett költővé.

A prudéria olyan illatszer, amelynek rossz szagot kell elrejtene.

A művész szótlannul elbűvölve áll meg a szép előtt. A laikus előbb azt kérdezi: „Kitől való?” — és csak aztán csodálkozik.

Aki nem szereti, ha vigasztalják, legyen vidám.

Amit egy lányka mond és amit gondol, az három különböző dolog.

Ha egy férfi nagyon szenvedélyesen szereti a gyermekeit, bizonyos lehetsz felőle, hogy nem boldog a házassága.

Az embert a kételkedés különbözteti meg az állattól.

A romlott nőnek tükre a tiszta nő; minden ránczat meglátja benne. Ezért szeretné mindenáron összezuzni.

Az ostoba előre áll, hogy lássák. Az okos hátra áll, hogy lásson.

Lehet tisztaság naivság nélkül, de naivság tisztaság nélkül nem.

A szerelem teremt a világot és a kötelesség kormányozza.

A kicsiknek csak jogaik vannak, a nagyoknak csak kötelességeik.

Az uralkodók hízelgői gyávák; — a nép hízelgői árulók.

A bűnösök számára palotát esimálnak, a hősök ellen ágyut.

Házasságnál nevetnek a férfiak és sírnak az asszonyok.

Krisztust keresztre feszítették. Szokrateszt megmérgezték és Phidiaszt lopással vádolták. — Ezek után csak dicsőség, ha valakivel rosszul bántak a kortársai.

Is ten megbocsát, — a természet soha.

Sokkal jobban szeretem a régi divatu örngyalokat, mint a modern moralistákat.

Mi az idő? Jelen nincs, hisz elmúlik: a jövő üres fogalom, mivel minden ismétlődik, és multat nem ismer az, aki emlékezni tud. — Tehát idő nem létezik, csak mulandóság.

Nem ismeri a halátlanságot az, aki elégedi a maga jótetteit.

Tanulmányozd szorgalmasan az emberi testet: ebben van a lelek.

Közgazdaság.

Szőlészeti tanulmány-ut.

(Folytatás.)

Freystädter Jenő lovag csopaki szőlőjének területe 45 kat. hold. Ezen területből 20 hold rekonstruált szőlő amerikai alanyon.

A csopaki szőlőterület talajának alsó része mély humusz dus vastartalommal, feljebb a humusz mindinkább agyaggal változik, a felső részekben meglehetősen mésztartalom észlelhető; a nagy mésztartalom miatt a mintegy 3 holdnyi Rup. monticola clorozisba estek, mely ellen vasgálicz-oldatot használnak jó sikerrel.

Csopakon a filoxera a hazai fajokat régen tönkretette, az összes szőlők új telepítések legnagyobb részét.

A telepítés 1895-ben lett megkezdve. Az új telepítéseknél az ojtványok nagyobb részt Riparia portalis, Vitis solonis és Rup. monticola, továbbá Rup. columbeum és Rup. Aramon gauzin alanyonokon vannak.

Az ojtás nagyrészt fás ojtás angol párosítással és a százados baranyai zöld ojtás módszer szerint történik.

Borfajok: Olasz rizling, Turmint, Chasselas és Burgundi; csemege fajok: sárga muskotály, Madelain, Angevine. Újabb időben pedig ojtványok még a következő fajokkal lettek készítve: Caminades, Muscates de calabrie, Grand perle de Jure, Chasselas Besson és Napoleon, Duc de dujon.

A talaj, melybe ojtvány-szőlő ültetettik, 70 cm. mélyre kézzel lesz forgatva (rigolozva). Az ojtványokon nyert bor ára 30—35 frt pr. htl.

Eme szőlő után, a Tarányi-fele 12 holdas szinten rekonstruált szőlőt tekintettük meg. Eme terület a baranyai zöld ojtás és az angol nyelvű párosításnak nevezett fás ojtások szerint készített ojtványokkal lett beállítva. A tulajdonos megpróbálta a Czeinfele zöld ojtás készítését is, de azon tapasztalatot tette, hogy azok a meleg napok alatt tönkre mennek, miért is nem kultiválja eme ojtási módot.

Ottlétünk alatt eme rekonstruált szőlő szép termésben volt.

A következő fajok termeltetnek: Zöld silváni, Olasz-rizling, Juhfark, Chasselas-fajok, Somogyi fehér, Kövi dinka, Slankamenka, Mézes fehér stb.

A tulajdonos szívességéből alkalmunk volt ojtvány-szőlőkről nyert több éves borokat kóstolni, melyek kitűnő ízzel és zamattal bírtak és határozottan versenyképeseknek találtattak a régi borokkal szemben.

Ugyancsak megtekintettük Sauer János szőlőbirtokosnak csopaki és poloznaki amerikai szőlőtelepeit, amelyek 20 m. hold területen fekszenek.

A szőlőtők 140—150 □-be ültetettnek. A

szőlőfajok a következők: Rip. tomentoza, Rip. portalis, Rip. Seluta Rip. monticola, Vitis solonis.

Eme telep évente 500.000 drb I. oszt. amerikai vesszőt termel.

Az 1897-ik évben 400.000 drb fás ojtás készült.

IV. Szeptember hó 14-én külön hajón Balaton-Füredről Rév-Fülöpre mentünk át. D. e. 8 órakor megerkezve, rövid villásreggeli után a révfülöpi szőlőket tekintettük meg.

Az idő rövidsége miatt — alig 2 óra állott rendelkezésünkre — csak egy pár szőlőt tekinthettünk meg. Így a Hirsch-féle szőlőt, amely évente 80 ezer drb fás ojtást produkál. Továbbá a Tus-felét, amely 2200 □öl. A Szentmiklósi-féle 2 éves rekonstruált szőlő ott létünk alatt szép termésben volt. Mind fás ojtással van kiállítva. Az alany: Rip. portalis. Gál Lőrincz szőlőjének megtekintése alkalmából láttunk 6 éves ripáriába ojtott szép termésben levő tökéket, amelyek oly üde és szép fejlődést mutattak, hogy általános volt az ojtványok iránti elismerés az egész társaság részéről.

Szintén Rév-Fülöpön megtekintettük az Engelbrecht-féle rekonstruált szőlőt. Első tekintetre meglátszik, hogy valódi szakemberé eme szőlő. Nem fedezhet fel itt semmi hibát a legvizsgálóbb szem sem és 1—2 éves ojtvány-ültetési már is természetesen honorálják a birtokos fáradságát.

Rév-Fülöpön megtekintettük még az Alpar János szőlőjét, amely már a boglári határban fekszik. 3 éves ültetés fás ojtással és már szép termő erőben van.

A rövid 2 óra lejárt, megszólalt a vezető titkár Rubinek barátunk sípja és a társaság sietve indult a balatoni révhez, hol türelmetlenül várt a „Hekla“ gőzös, amely Badacsonyba, a Magyar Rajna mentére volt szállítandó a tanulmányozó társaságot.

(Folytatása következik.)

Piaczi árak.

Nagyenyed, 1897. október 3.

Buza legjobb	1 véka	1-70
„ közepszerü	„	1-65
Kétszeres legjobb	„	1-60
„ közepszerü	„	1-55
Rozs legjobb	1 „	1-50
„ közepszerü	„	1-40
Zab legjobb	„	—50
„ közepszerü	„	—45
Kukorica (tengeri) idej	„ véka	—75
Burgonya idej termés	„	—60
Széna legjobb	egy szekér	4—6-50
Szalma legjobb	„	2-50
Bikkfa 1 köbm. keresztirakás nélkül, 1 m. hosszu	„	3—
Cserfa 1 „	1 „	2-80
Tölgyfa 1 „	1 „	3—
Faszén kemény	egy hektoliter	1-50
Marhahús	1 kilogramm	—40
Sertéshús	„	—48
Szalonna	„	70—72
Disznózsír	„	—80
Vöröshagyma	„	—
Fokhagyma	„	—

Csarnok.

Nagybátyám, az agglegény.

Nagybátyám agglegény maradt világeletében, pedig senki sem volt ő nála jobb médium arra, hogy a papucs uralma alá kerüljön.

Hisz amilyen imádkozta a nőket, hogy egyetlen egy napig se tudott volna meglenni anélkül, hogy valakinek körömszakadtig ne udvaroljon.

Igaz, hogy ebben meglehetősen változatos-ságot tudott kifejteni az „öreg ur“ (No hiszen majd adna nekem, ha hallaná) s épp ezért bizonynyal vannak olyanok, kik vitakoznak velem, amikor azt mondom, hogy az Isten is férjnek teremtette.

Maradok amellett, amit mondtam. Tudom, mit beszélek. Hisz én voltam annak több mint tizenöt esztendeig napról-napra tanuja, hogyan szedelőzködött össze kedves nagybátyám minden este és hogyan indult el egy bizonyos nőhöz, aki valamikor, ugy a tizenöt év elején, igazán szép volt, de a tizenötödik év vége felé bizony ugy viszonylott már drága nagybátyámhoz, mint a hervadt folyóvíz a száraz törzshöz.

Amikor nagybátyám ennek a nőnek kedvezni kezdett, akkor én még eléggé kis fiú voltam arra, hogy a nagybátyám kedvéért ez a nő nekem kedvezhessen minden módon, anélkül, hogy nagybátyámnak eszébe jusszon a féltékenység.

Később felcsiperedtem és serkedezni próbáltam a bajuszom. A szép néni azért csak ugy megpuszított, ha odamentem, mint régen. Nagybátyám nem vitt el többet a szép nénihez, akit csak az utcán láttam azontúl néha; de mondhatom, hogy minden találkozáskor kevésbé láttam szépnek.

Ez mitsem változtatott nagybátyámon, aki példátlan kitarással maradt meg a régi hódolónak s napról-napra alig várta, hogy már este legyen s kedves barátnőjét szokása szerint felkereshesse.

Barátai végre egészen lemondtak arról, hogy vele egyenkint találkozassanak s a vig agglegények társasága, amelynek az öreg ur tagja volt, felgyászt öltött egy egész estére, azon a czímen, hogy veterán tagtársuk már nem tekinthető többet agglegénynek, ámbár nem vette még törvényesen magára Hymen lánczait.

Egyszer aztán magam is tagja lettem a vig agglegények társaságának s ez az eset sok mindenféle történetnek a felelevenítését okozta abban a bizalmas körben. A különös történetekben mindig egy vagy több nő szerepelt nagybátyámmal együtt, akit ugy emlegettek volt pajtásai, mint veszélyes don Juan.

— Ma már megszűnt ránk nézve az öreg, mondogatták új barátaim, akik nagybátyám emléke révén hamarjában bizalmas viszonyba léptek velem.

Az egyik pláne „vén tetszalott“-nak nevezte s ezt azzal magyarázta, hogy ámbár nem feleséges ember, de nem is igazi agglegény többé, ugy lebeg két világ közt, mint Mohamed koporsója.

— Miért is nem házasodik meg valósággal? kérdezték tőlem többen. Akkor legalább tudnók, hogy mit tartunk róla, holott így! . . .!

— Se hus, se hal, sohajtott valaki mély basszussal.

S ismét rám estek mindannyian és tőlem akarták megtudni, hogy miért nem házasodik a bácsi, ha már ugyis csak ugy el, mint egy igazi férj, aki kerüli a klubot s a pajtások asztalát.

Minden este ezt a kérdést kellett hallanom s már idegessé tett agglegény-társaim fakgatása, hisz nem tudtam nekik válaszolni.

Elhatároztam végre, hogy nem tűröm tovább a folytonos nyakgatást s megtudom nagybátyámtól a dolog mibenlétét, aztán majd megfelelek a kíváncsiaknak.

Elmentem nagybátyámhoz, akit éppen utban találtam „ő nagysága“ fele.

Alig ösmertem rá az öreg urra. Déleztelenen járt és lakkezipót viselt. A bajusza festve volt. Testvérek közt se mutatott többet ötvenöt évesnél.

— Mondd csak, nagybácsi, — rohantam be ajtóstól a házba, — mért nem házasodol te tulajdonképpen? Hisz éppen ugy élsz, mint egy házas ember. Mért nem veszed nőül inkább ő nagyságát, ha már ugyis oda jársz minden este?

(Ezeket a kérdéseket szokták hozzám intézni a „vig agglegények“ s én csupán szajkó módjára ismételttem.)

Nagybátyám egy pillanatra megdöbbsent s olyképp emelte fel a botját, mint valamikor régen, amikor apró csinjeimért végig vergetett gyöngye tagjaimon.

Már-már rettegni kezdtem. De nem volt rá okom. A jó öreg ur arca megszeldült. Botját leeresztette.

— Ej ej fiaskám, mondta kicsinylő hangon, — mit tudsz te még! Hát osz' ha elvenném a nénit, hová járnék akkor esténként?

Nagyot néztem, de nem tudtam a bácsinak felelni.

És a vig agglegények se tudtak nekem felelni, amikor én kezdtem fakgatni őket, hogy mondják meg hát most már, hova járjon akkor esténként a bácsi.

Nagybátyám pedig agglegény maradt továbbra is, hiába mondták rá a vig agglegények, hogy „se hus, se hal“.

X.

Szerkesztői üzenetek.

„Auctornak, Abrudbánya.“ Közleményeit — egyelőre próbaképpen — szívesen vesszük, különösen aktuális események rövid és gyors közlésére van szükségünk. Beküldött tárczájának később talán sorát ejtjük. Másik tudósítása lapunk számára elkésztetten érkezett.

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.

Kiadó:

Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru gyár részvénytársaság.

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru gyár részvénytársaság könyvnyomdájában.

Foulárd-selymet 60 krtól 3 frt

35 krig méterenkint, — japáni chinai stb. — a legújabb mintázattal és színekben, u. m. fekete, fehér és színes HENNEBERG selymet 45 krtól 14 frt 65 krig méterenkint, sima, esikós, koezkázott, mintázott damasztot stb. (mintegy 240 különböző minőségben, 2000 szín és mintázattal stb. a megrendelt áru postabér és vámmentesen a házhoz szállítva, mintákat postafordultával küldenek: HENNEBERG G. (es. és kir. udvari szállító) selyemgyára ZÜRICHBEN. Svájcban ezimzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven írt megrendelések pontosan elintéztetnek. (2).

Szám: 4048—897.

Pályázati hirdetés.

Alsófehér vármegye marosújvári járásában az ispanlaki körjegyzői körben Elekes község székhelyi rendszeresített, 400 frt fizetés, 40 frt szállásbér és 24 frt irodai átalányjai egybekötött segédjegyzői állás betöltendő lévén, felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtnak, hogy elméleti képzettségüket és az 1883. évi I. t.-cz. 6

§-ában előirt minősítést igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket hozzám folyó év **október hó 13-ig** nyujtsák be.

A megválasztandó egyén Elekes és Oláh-Tordos községekből alakított anyakönyvi kerületben a születési és elhalálozási, valamint a házassági anyakönyvek önálló vezetésével fog megbízatni, egyebekben pedig az ispánlakai körjegyző felügyelete alatt fog állani.

A választást f. év október hó 14-én d. e. 9 órakor Ispánlakán, mint a körzékhelyén, fogom megejteni.

A marosújvári járás főszolgabírójától Maros-Ujvárt, 1897. szeptember 29-én.

Böjthe Kálmán

főszolgabíró.

1242 2-3

Árverési hirdetmény.

Alólirt igazgatóság közhírré teszi, hogy **1897. október hó 10-én délelőtt 8 órakor** az igazgatóság irodái helyiségében (Magyar-uteza 42. szám) 5315 liter különböző évjáratu bor fog nyilvános árverésen eladatni.

A borok 8 tétel alatt fognak árverés alá bocsáttatni s az árverezők tartoznak az illető tétel alatti bor kikiáltási árának 5%-át bánatpénzül előre letenni.

Az árverezés előtt megfelelő bánatpénzzel ellátott írásbeli zart ajánlatok is elfogadtnak.

A m. kir. vinczelleriskola igazgatósága.

1233 3-3

Vizsla

„Treff“ névre hallgat, barna, foltos, bak, szept. 23-iki hetivásáron elveszett. A megtaláló jelentkezék a tulajdonosnál, hol illő jutalomban részesül. Dunst Gyula M.-Ujvárt.

1236 2-2

Must-eladás.

A nagyenyedi ev. ref Bethlen főiskola **miriszlói szőlőjében** folyó hó 18-án és következő napjain leszüretelendő mintegy **100—120 hektoliternyi Rizling, Som, Muskotály, Tramini és vegyes faju must-termés** nyilvános árverés útján el fog adatni.

Kikiáltási ár hektoliterenként **38 forint.**

Az árverés **f. hó 17-én d. e. 10 órakor** fog megtartatni Nagy-Enyeden a főiskola jog- és jószágigazgatósági irodájában, hol a részletes feltételek ko-

rábban is a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Bánatpénzül 400 frt teendő le készpénzben vagy óvadékképes érték-papírban.

Nagy-Enyed, 1897. október 5.

A Bethlen-főiskola

jog- és jószágigazgatósága.

1244 2-2

The Continental
Bodega Company
Valódi hamisítatlan
külföldi borok

- Portbor.
- Sherry.
- Madeira.
- Marsala.
- Malaga.

Tarragona s. a. t.
Legjobb
bevásárlási forrása
Raktár

Nagy-Enyeden
Winkler János
urnál.

1168 9-20

A NAGYENYEDI

KÖNYVNYOMDA és PAPIRÁRUGYÁR

RESZVÉNYTÁRSASÁG

üzleti irodájában (Nagy-Enyed, **főtér 38.**)

szeptember 1-től kezdődőleg

iskolás gyermekek részére mindennemű **iskolai szerek**, papír, irkák, tinta, tintatartók, tollak, tollnyetek, írónok, palatáblák, palavesszők, vonalzők, **rajzeszközök**, ecsetek, rajztaflák, rajztömbök, festékek, törlogummik, szivacsok, **könyvtáskák** sat. sat. kisinyben is jutányos árak mellett szerezhethők be.

Iskolai szerek raktára.

